

UDK: 341.225.5 (497.5)
Izvorni znanstveni članak
primljen 24. travnja 2008.

Dr. sc. Miroslav Džidić, docent
Pravni fakultet Sveučilišta u Mostaru

USTUP POTRAŽIVANJA (CESIJA) S POSEBNIM OSVRTOM NA PRAVO NA ZATEZNU KAMATU

Cesija ili ustup je prijenos otuđive tražbine s dosadašnjeg vjerovnika (cedent) na novog vjerovnika (cesionar), a dužnik (cesus) i tražbina ostaju isti. Mogući pravni temelj cesije jesu ugovor, zakon i sudska odluka. Svaka cesija je akcesorni pravni posao kojem prethodi neki glavni posao, tako da razlozi cediranja mogu biti vrlo različiti, npr. plaćanje duga, kupnja, darovanje, ustupanje na ime zaloga itd. Kod cesije postoje tri temeljna odnosa i tri subjekta, iako je cesija dvostrani pravni posao, i to: odnos cedent – dužnik, odnos cesionar – dužnik i odnos cedent – cesionar koji ovisi o tome je li cesija naplatna ili nenaplatna. Pored redovite cesije (čije se opće odredbe odnose na sve vrste cesije) postoje posebni oblici cesije (cesija umjesto ispunjenja, cesija zbog naplaćivanja i cesija zbog osiguranja). Cesija je vrlo čest ugovor u poslovnoj praksi pravnih subjekata te se u sudskoj praksi, i u parnicama radi plateža, vrlo često pojavljuju različiti ugovori o cesiji kojima stranke dokazuju da utužene obveze jesu, odnosno nisu podmirene.

Ključne riječi: *cesija, cedent, cesionar, cesus.*

1. POJAM CESIJE

Cesija¹ – ustup potraživanja jednoga vjerovnika drugome (novome) propisana je odredbama glave VI., odjeljak 1., čl. 436. – 445. Zakona o obveznim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO). Zakon, međutim, propisuje više oblika ustupa potraživanja polazeći od pretpostavljene namjere stranaka i svrhe koja se cesijom želi postići.

Tako različiti oblici cesija (ugovori) izazivaju i različite pravne posljedice. Cesija je vrlo čest ugovor u poslovnoj praksi pravnih subjekata te se u sudskoj praksi, a u parnicama radi naplate, vrlo često pojavljuju različiti ugovori o cesiji kojima stranke dokazuju da utužene obveze jesu, odnosno nisu, podmirive.

Cesija ili ustup tražbine je prijenos otuđive tražbine s dosadašnjeg vjerovnika (cedent) na novog vjerovnika (cesionar) a dužnik (cesus) i tražbina ostaju isti.² Cesijom se

1) Cesija (engl. cession, transfer; njem. Abtretung, Zession). Cesionar je osoba koja preuzima tražbinu. U engleskom pravu cesionar je assignee.

2) Cesija – ustup potraživanja jednoga vjerovnika drugome (novome) propisana je odredbama glave 6., odjeljak 1., čl. 436. – 445. Zakona o obveznim odnosima (Sl. list RBiH br. 2/92, 13/93, 13/94, 29/03). U hrvatskom

ne mijenja tražbina, ona ostaje kakva je bila prije cesije u svim svojim elementima, po vrsti, opsegu i kvaliteti. Cesijom se mijenja samo jedan od subjekata tražbine, odnosno iz pravnog odnosa izlazi bivši vjerovnik i u njega ulazi novi vjerovnik. Posljedica cesije je da dužnik duuguje ono što je i kako je dugovao, ali to sada duuguje novome vjerovniku. Ustupati se mogu sadašnje i buduće tražbine, cijele ili njihovi dijelovi (npr. samo glavnica, ali ne i kamate), nesporne i sporne, egzistentne ili zastarjele, neutužene ili utužene.

Ne mogu se ustupiti neotuđive tražbine, dakle, one čiji je prijenos zakonom zabranjen (pravo na naknadu štete zbog smrti bliske osobe ili narušavanja zdravlja) tražbine naknade nematerijalne štete koje nisu priznate pravomoćnom presudom ili pisanim sporazumom, odnosno osobne tražbine vezane uz osobu vjerovnika (npr. naknada za uzdržavanje, školarine) te tražbine koje se po svojoj prirodi ne mogu prenijeti na drugoga.

1.1. Ugovor o cesiji

Ugovor je o cesiji dvostrani ugovor koji sklapaju cedent i cesionar. Pristanak dužnika nije potreban, ali on mora biti obaviješten o izvršenom ustupanju.³ O izvršenom ustupanju dužnika obavješćuje cedent. Obavješćivanje dužnika nije uvjet valjanosti ugovora o cesiji. Ako dužnik izvrši svoju obvezu ustupatelju nakon što je izvršeno ustupanje, prije nego što je on o tome obaviješten, oslobađa se svoje obveze pod uvjetom da za ustupanje nije znao. Ako je dužnik za ustupanje znao, dužan je obvezu ispuniti i novome vjerovniku, iako ju je već ispunio starom vjerovniku - ustupatelju.

Ugovor je o cesiji uvijek pomoćni pravni posao (akcesoran)⁴, koji slijedi osnovni pravni posao temeljem kojega je nastala tražbina. On je kauzalan u odnosu na osnovni ugovor, što znači kako ne može postojati bez osnovnoga pravnog posla, odnosno njegove valjanosti.

Ugovor je o cesiji neformalni ugovor, što znači da zakon ne propisuje njegovu obveznu formu. Stoga ovaj ugovor može biti sklopljen i u usmenoj formi, ali kod trgovačkih ugovora niz razloga navodi na potrebu da se oni sklapaju u pisanoj formi, pa je takvo postupanje u praksi pravilo.

Iako je cesija dvostrani ugovor cedenta i cesionara, nema zapreke da se u ugovor uključi i dužnik (što je česta praksa), ali ne kao ugovorna strana. Potpisom ugovora o cesiji dužnik je obaviješten o sklopljenom ugovoru. U tom slučaju nije potrebno njegovo posebno obavješćavanje od strane cedenta a postoji i nepobitan dokaz da je dužnik obaviješten o izvršenoj cesiji. Cedent i cesionar mogu, ali i ne moraju, biti u nekom pravnom odnosu kako bi sklopili takav ugovor. U najvećem su broju slučajeva u praksi

zakonodavstvu Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine br. 35/05) na snazi od 1. siječnja 2006. U sudskoj praksi i pravnoj teoriji postoje gotovo ujednačeni pravni stavovi zbog čega sam institut cesije nije potrebno detaljnije razmatrati. Vidi: B. Vizner, Komentar Zakona o obveznim odnosima, Opći dio, Tiskara Rijeka, 1978. kao i u članku V. Gorenc; Ustupanje potraživanja (cesija) kao sredstvo podmirjenja duga, Pravo i porezi br. 11/2000. O pojmu cesije V. Gorenc, Trgovačko pravo – ugovori, Školska knjiga Zagreb, 1997., str. 51

3) U smislu čl. 436. ZOO-a, ugovor o cesiji je pravovaljan kada ga potpišu cedent i cesionar. Činjenica da sam dužnik nije potpisao ugovor o cesiji, a niti je obaviješten o njoj, nije pretpostavka za njegovu valjanost.

Odredba čl. 438. ZOO-a pruža mogućnost dužniku koji nije obaviješten o prijenosu potraživanja da se oslobodi obveze i ako ispunjenje izvrši ustupitelju, ali samo ako nije znao za prijenos.

4) Postoje i suprotna mišljenja u kojima se tvrdi kako je cesija apstraktni pravni posao. O tome vidi: M. Pavlović: Cesija – ustupanje potraživanja ugovorom, Suvremeno poduzetništvo br. 5/04, str. 139

cedent i cesionar u nekom obveznom odnosu i to u takvome u kojem je cesionar vjerovnik cedenta. Tada stranke sklapaju ugovor o cesiji umjesto da izvrše plaćanje cesionara, ovome ustupe tražbinu prema svom dužniku. Na taj način pod uvjetima određenim ugovorom odnosno zakonom, dolazi do podmirenja obveze cedenta prema cesionaru. Cedit i cesionar mogu sklopiti ugovor o cesiji a da prethodno nisu ni u kakvom odnosu. U tom slučaju stranke idu na postizanje neke druge svrhe, a ne za namirenjem obveze cedenta, pa cesija zapravo slijedi neki drugi obveznopравни posao koji tek tada nastaje.

Tipičan primjer za takvu situaciju jest prodaja tražbine. Kod takvog posla stranke stupaju u odnos kupoprodaje tražbine, kod čega cedent prodaje a cesionar kupuje tražbine, a cesija je sredstvo kojim se ta kupoprodaja ostvaruje. Jedno od bitnih pitanja koje ugovorom o cesiji treba urediti jest kada prestaje obveza dužnika – ustupatelja. U svakome ugovoru o cesiji koji se sklapa između dužnika i vjerovnika trebalo bi jasno odrediti pod kojim uvjetima i kada prestaje dužnikova obveza, a bilo bi dovoljno samo odrediti vrstu cesije koja je sklopljena – radi li se o cesiji umjesto ispunjenja ili pak zbog naplate, jer u tim slučajevima ZOO definira kada prestaje obveza dužnika.

S tražbinom prelaze na stjecatelja i sva sporedna prava vezana uz nju, kao što su pravo prvenstva naplate hipoteka koje služe za osiguranje tražbine, prava iz ugovora o jamstvu za ispunjenje ustupljene tražbine. Međutim, cesionaru se može predati založena stvar samo ako zalagavatelj pristane na to. Ako su između vjerovnika i dužnika ugovorena i koja druga sredstva osiguranja, osim navedenih, i ona se prenose na stjecatelja. Treba, međutim, voditi računa da se sredstva osiguranja trebaju prenijeti na način koji zakon određuje na njihov prijenos. Tako, ako se radi o založenom pravu, ono se može prenijeti na način određen predviđenim zakonom. S tražbinom se prenosi pravo na naplatu kamate, ugovorne kazne, ugovorne štete i dr. Ako postoje dospjele a neisplaćene kamate, pretpostavlja se da su ustupljene zajedno s tražbinom, osim ako se drukčije ne ugovori. Ako je cedent istu tražbinu prenio na više cesionara, tražbina pripada onome cesionaru o kojem je cedent prvi obaviješten, odnosno koji se prvi javio cedentu.

1.2. Odnos subjekata cesije

Kod cesije postoje tri temeljna odnosa i tri subjekta, iako je cesija dvostrani pravni posao, i to:

- odnos cedent – dužnik, u kome stari i novi vjerovnik sklapaju ugovor o cesiji i za prijenos tražbine nije potreban pristanak dužnika, nego je cedent samo dužan obavijestiti dužnika o obavljenom ustupanju. Ova obavijest (notifikacija) osim praktičnih ima i pravne učinke, i dužnik do obavijesti može valjano platiti samo novom vjerovniku. U slučaju višestrukog ustupanja (sukcesivna cesija), ako je cedent ustupio istu tražbinu raznim osobama, vrijedi načelo prioriteta obavljene notifikacije, tj. od više cesionara dužnik mora ispuniti svoju obvezu ne onome kome je cesija prije učinjena nego tražbina pripada onom cesionaru o kome je cedent prvo obavijestio dužnika;⁵

5) „Nepravilna primjena materijalnog prava izražena je u stajalištu prvostupanskog suda, da je uvjet pravovaljanosti ugovora o cesiji obavijest dužnika o izvršenoj cesiji tj. obavijest o tome da je sklopljen pravni posao s kojim je do sada postojeći vjerovnik prenio svoju tražbinu, koju ima prema dužniku na drugu osobu kao novog vjerovnika. Ispunjenje izvršeno prije obavijesti o ustupanju pravovaljano je i oslobađa dužnika obveze, ali samo ako nije znao za ustupanje, jer u suprotnom obveza ostaje i on ju je dužan ispuniti primatelju,

- odnos cesionar – dužnik, u kome cesionar ima prema dužniku ista prava i po opsegu i po sadržaju kao i cedent do ustupanja, a uz glavnu tražbinu na njega prelaze i sva sporedna prava. Dužnik može protiv cesionara istaknuti ne samo prigovore koje ima prema njemu kao takvom nego i sve prigovore koje je mogao istaknuti protiv cedenta do spoznaje o ustupanju;
- odnos cedent – cesionar ovisi o tome je li cesija naplatna ili nenaplatna, o čemu ovisi odgovara li cedent samo za veritet (istinitost, postojanje) tražbine, tj. odgovara da ustupljena tražbina stvarno postoji, odnosno odgovara li za bonitet (naplativost) tražbine. Kod naplatne cesije odgovora za veritet uvijek, a za bonitet kad je to ugovoreno, a kod nenaplatne cesije ne odgovara ni za veritet ni za bonitet.

Položaj dužnika se zbog cesije (ustupa) ne mijenja, a novi vjerovnik ima ista prava prema njima kakva je imao i stari vjerovnik, budući da se tražbina prenosi onakva kakva je postojala između vjerovnika i dužnika.

Zbog nepromijenjene tražbine dužnik može i prema novome vjerovniku isticati sve prigovore koje je imao prema starome vjerovniku do trenutka kad je saznao za ustupanje, ali stječe pravo isticanja i prigovora prema novom vjerovniku. Prigovori se mogu odnositi na osobu cesionara ili na sam ugovor o cesiji.

Prigovor je prebijanja moguć u sljedećim slučajevima:

- ako dužnik ima neku svoju tražbinu prema cesionaru;
- ako ima tražbinu koju je do primitka obavijesti o izvršenom ustupanju mogao prebiti cedentu, dakle, koja je bila dospjela do trenutka primitka obavijesti;
- ako ima tražbinu prema cedentu koju je stekao prije obavijesti o ustupanju, a čiji rok za ispunjenje nije dospio u trenutku kad je primio obavijest o izvršenom ustupanju, ali samo ako taj rok pada prije roka za ispunjenje ustupljene tražbine ili u isto vrijeme.

Prigovori prema starom vjerovniku mogu se odnositi npr. na valjanost ugovora o cesiji, na zastaru, prijeboj i zabranu prijenosa tražbine.

Da bi novi vjerovnik mogao ostvariti sva prava iz primljene tražbine, mora raspolagati postojećim ispravama o toj tražbini. Radi toga mu je cedent dužan predati sve takve isprave, obveznice, druge dokaze o tražbini ili sporednim pravima, isprave o osiguranjima. Ako je prenesen samo dio tražbine, cesionaru se mora predati ovjeren prijepis isprave o dugu i drugih dokaza o tražbini i sporednim pravima.

kako je to propisano u 61. 438. st. 2. Zakona o obveznim odnosima. Iz te odredbe proizlazi da bi se tuženik mogao osloboditi obveze, ako dokaže da je platio poduzeću "El." pod uvjetom da nije znao za ustup. Za ugovor o cesiji nije bitno koja je činjenična i pravna osnova tražbine, ali je bitno da tražbina postoji. Prema tome, obavijest o izvršenom ustupanju dužniku u smislu 61. 438. st. 1. ZOO-a nije bitna za pravovaljanost ugovora o cesiji, ali je bitna za sadržaj pravnog odnosa između dužnika i ustupitelja." PRIVREDNI SUD HRVATSKE, Pž-3105/93 od 14. prosinca 1993.

1.3. Odgovornost cedenta prema cesionaru

Nakon izvršenog ustupanja cedent ostaje u određenim slučajevima odgovoran prema cesionaru.

U prvom slučaju odgovora za postojanje tražbine u trenutku njezina ustupanja (veritet) samo ako je ustupanje izvršeno naplatno, što znači s naknadom u bilo kojem obliku. Naknada za ustupljenu tražbinu postoje ne samo u slučaju kada je došlo do plaćanja novčane naknade već i u slučaju ako nema plaćanja, ali je cesijom cedent namirio svoju obvezu prema svom vjerovniku – cesionaru. Tada naknada predstavlja iznos tražbine cesionara putem cedenta. Ako tražbina ne postoji, cesionar ima pravo na naplatu od cedenta.

U drugome slučaju cedent odgovara za naplativost ustupljene tražbine (bonitet), ali, samo ako je to bilo između njih ugovoreno i samo do visine onoga što je primio od cesionara kao naknadu za ustupanje. Ovo znači da, ako cesionar ne naplati tražbinu od cesusa, moći će potraživati od cedenta do visine onoga što je dao cedentu kao naknadu za prenesenu tražbinu. Sporazum stranaka koji bi predviđao veću odgovornost cedenta bio bi ništavan, ali je moguće ugovaranje manje odgovornosti. Manju odgovornost će stranke ugovarati u slučaju ako se prenosi tražbina koja je sporna ili sumnjiva, dakle kada je u trenutku prijenosa očekivana veća ili manja neizvjesnosti naplate. Tada će se ugovoriti novčani iznos do kojega će odgovarati cedent koji će biti manji od iznosa koji je cesionar dao cedentu na ime prijenosa. Ako je tražbina prenesena besplatno, cedent ne odgovara niti za veritet niti za naplatnost tražbine.

Odgovornost cedenta za naplativost ustupljenog potraživanja utvrđena je ZOO-om⁶, koji regulira odgovornost cedenta za naplativost duga od cesusa. Ova odgovornost se odnosi samo na tzv. naplatne (ali ne i besplatne cesije) – dakle, odnosi se samo na one cesije kod kojih je ustupanje izvršeno s naknadom. Također, za ovu je odgovornost bitan i iznos te naknade, pa tako zakon ovu odgovornost ograničava na iznos „samo do visine onoga što je (cedent) primio od primatelja (cesionara).“ Nadalje, odredba pretpostavlja da je cesionar savjesno poduzeo sve dostupne mu pravne radnje prema cesusu, a radi naplate duga, pa je u okviru tih ovlaštenja i dužnosti pokrenuo parnicu, a zatim i ovrhu, ali naplata usprkos tomu nije uspjela.

Međutim, određenu dvojbu izaziva nomotehničko definiranje ove zakonske odredbe i to glede pitanja mora li ova odgovornost biti ugovorena samo u ugovoru o cesiji, ili se obveza ugovaranja ove odgovornosti ex lege proteže i na sporedna potraživanja. Tako je ovu odredbu moguće tumačiti na način da cedent odgovara – i to samo ukoliko je tako ugovoreno (radi se, dakle, o iznimci, a ne o pravilu) – kako za naplativost ustupljene tražbine, tako i za naplativost kamata. Međutim, odredbu je moguće tumačiti i na način da cedent odgovara za naplatu ustupljene tražbine samo ukoliko je tako ugovoreno, dok za naplativost kamate odgovara uvijek tj. bez obzira je li tako posebno ugovoreno ili ne.

Leksičkim tumačenjem ove odredbe proizlazilo bi kako cedent odgovara za naplativost kamate uvijek, dok za naplativost ustupljene tražbine odgovara samo ako je tako ugovoreno. Opravdanje ovog tumačenja je u okolnosti da je, sve iako je u zakonu upotrebljen sastavni veznik „te“, zakonodavac uvjet odgovornosti za naplativost ustupljene tražbine zarezom odvojio od odgovornosti za naplatu kamate, troškova itd. Takvo tu-

6) Članak 443. ZOO-a

mačenje, međutim, može izgledati neracionalno. Naime, ova odgovornost ima smisla samo u situaciji u kojoj je ustup izvršen, cesionar je poduzeo pravne radnje protiv cesusa radi naplate ustupljene tražbine, ali naplata nije uspjela (npr. zbog insolventnosti, pre zaduženosti cesusa). Tada, a samo ako je tako ugovoreno, oživljava cesionarova tražbina prema cedentu, ali ne po osnovi ranijeg duga, nego po osnovi odgovornosti⁷. Međutim, ako cesionar nije uspio od cesusa naplatiti dug, tada je logično zaključiti kako nije uspio naplatiti niti kamatu na taj dug, pa bi bilo bespredmetno odgovornost za naplatu te kamate tretirati drukčije od odgovornosti za naplatu ustupljene tražbine koja po definiciji⁸ obuhvaća i glavnicu i buduću kamatu, ali i do ustupa dospjelu kamatu (ako nije drukčije ugovoreno). Zar je racionalno tumačiti da bi cesionar, koji nije ništa posebno ugovorio s cedentom, a ukoliko ne uspije naplatiti dug od cesusa, imao pravo potražiti od cedenta samo naplatu kamate, ali ne i naplatu ustupljene tražbine? Ovakav stav ukazivao bi se, dakle, nelogičnim.

Stoga treba dati prednost racionalnom tumačenju zakona pred leksičkim te opravdanim smatrati stav da – ukoliko je tako ugovoreno i, naravno, ukoliko ustupljenu tražbinu nije bilo moguće naplatiti od cesusa usprkos savjesno poduzetim pravnim radnjama – cesionar ima pravo naplatu potraživati od cedenta i to kako ustupljene tražbine (koja obuhvaća glavnicu cesusova duga do ustupa dospjele kamate, ako nije drukčije ugovoreno), tako i kamatu (tzv. buduću zateznu kamatu koja teče od ustupa do naplate). Istom, sugerira se i ozbiljno redefiniranje ove zakonske odredbe kako bi se izbjegla opisana dvojba.

Pitanje je odgovornosti cedenta za naplativost ustupljene tražbine relevantno samo u odnosu na redovitu cesiju i cesiju umjesto ispunjenja i to stoga što ovom cesijama cedent ustupa svoju tražbinu u cijelosti, time da kod cesije umjesto ispunjenja danom ustupa prestaje i cedentova obveza prema cesionaru (u opsegu ustupljene tražbine). Naprotiv, ovo se pitanje ukazuje irelevantnim u odnosu na dva oblika fiducijarne cesije i to stoga što posljedica zaključenja ovih ugovora o cesiji nije prestanak cedentove obveze, nego njegova obveza prestaje tek nakon naplate duga od cesusa, i to u onom opsegu u kojemu je dug od cesusa naplaćen.

1.4. Vrste cesija

S obzirom na broj sudionika, cesija može biti:

- jednostruka cesija, kod koje se vrši jednostruki prijenos tražbine sa starog vjerovnika na novog vjerovnika; te
- sukcesivna cesija, cesija kojom se jedna tražbina istodobno višestruko ustupa.

S obzirom na osnovu nastanka, cesija može biti:

- ugovorna (redovita) cesija, redovita (ugovorna) cesija je temeljni oblik ustupanja potraživanja propisan ZOO koja nastaje dragovoljno sklapanjem ugovora između stranaka;
- zakonska cesija, zakonska cesija je cesija koja nastaje temeljem zakonske norme, bez volje stranaka. Takva će cesija nastati u slučaju ako je neka tražbi-

7) Ibidem

8) Čl. 437. ZOO-a

na osigurana jamstvom druge osobe jamca, pa jamac plati vjerovniku umjesto dužnika. U tom će slučaju, temeljem zakona, vjerovnikova tražbina sa svim sporednim pravima i jamstvima ispunjenja prijeći na jamca;

- cesija na temelju sudske odluke; do takve cesije dolazi npr. u ovršnome postupku kada sud radi naplate tražbine ovrhovoditelja određuje ovrhu na tražbinu ovršnika.

1.5. Posebni oblici cesije

1.5.1. Cesija umjesto ispunjenja duga

Cesija umjesto ispunjenja duga je poseban oblik (slučaj) ustupanja potraživanja. Cesija radi ispunjenja postoji kad dužnik umjesto ispunjenja svoje obveze ustupi vjerovniku svoju tražbinu (ili jedan njezin dio) koji ima prema svom dužniku. Sklapanjem ugovora o cesiji dužnikova se obveza gasi do iznosa tako ustupljene tražbine. Zbog razlikovanja ovoga posebnog slučaja cesije od redovite cesije valja istaknuti da kod redovite cesije cedent može, ali i ne mora, ujedno biti cesionarov dužnik i, istodobno, cesusov vjerovnik. Naprotiv, kod ovoga posebnog oblika cesije cedent je uvijek cesionarov dužnik, pa se takav ugovor i zaključuje upravo iz razloga nemirenja cesionarovog potraživanja prema cedentu. Ovaj oblik cesije nastaje kada ugovor sklapaju cedent, koji je dužnik cesionara, i cesionar, koji je ujedno vjerovnik cedenta. Između stranaka već postoji određeni obvezni odnos pa, umjesto da dužnik svoju obvezu izvrši, ustupa svome vjerovniku svoju tražbinu prema trećemu. Time je vjerovnik, umjesto izravnog namirenja, primio tražbinu. Tražbinu je primio uz naknadu u visini svoje tražbine. Međutim, naknadu ne isplaćuje budući da isti taj iznos i potražuje od dužnika – cedenta, pa među njima zapravo nastupa obračun međusobnih tražbina.

Bitna posljedica ovakve cesije jest da obveza dužnika – cedenta prema vjerovniku – primatelju prestaje sklapanjem ugovora o cesiji, odnosno od tog trenutka potraživanje prema cesusu prelazi s cedenta na cesionara. Primatelj nakon sklapanja ovakvog ugovora o cesiji može tražbinom slobodno raspolagati, može je u dogovoru s dužnikom mijenjati, može je se odreći, može je prenositi i dr. Sve to ne utječe na njegov odnos s cedentom povodom njegova duga budući da taj odnos više ne postoji.

Za razliku od redovite cesije, kod koje cedent ustupa cijelo svoje potraživanje sa sporednim pravima, u ovom posebnom obliku cesije cedent ustupa potraživanje samo do vrijednosti njegova (ukupnog) duga prema cesionaru, dok je „višak naplaćenog“ cesionar dužan vratiti cedentu.

1.5.2. Ustupanje zbog ispunjenja (naplaćivanja)

Cesija zbog naplaćivanja postoji kad dužnik ustupi svom vjerovniku svoju tražbinu pod svoju tražbinu od svog dužnika samo zbog naplaćivanja i njegova obveza se gasi, odnosno smanjuje tek kad vjerovnik naplati ustupljenu tražbinu od dužnikova dužnika a ne odmah u vrijeme sklapanja ugovora. U tom slučaju dužnikov dužnik može ispuniti svoju obvezu i prema svom starom vjerovniku (cedentu) makar je obaviješten o cesiji i kod ustupanja umjesto ispunjenja i ustupanja radi naplate, cesionar je dužan predati cedentu sve što je naplatio preko iznosa svoje tražbine od cedenta.

Cesija zbog naplaćivanja (ispunjenja) sastoji se u ustupanju potraživanja kojemu je svrha da cesionar a ne cedent naplati potraživanje prema cesusu, ali je svrha i ta da cesionar tom naplatom od cesusa naplati svoje potraživanje koje ima prema cedentu.

Kod ove cesije također se radi o prethodnom postojanju obveznog odnosa između cedenta – dužnika i cesionara – vjerovnika, ali stranke ugovaraju da dužnik svoju tražbinu od trećega ustupa svome vjerovniku zbog naplaćivanja (tzv. inkaso cesija). Cesionar je dužan voditi brigu o tražbini „poduzimati mjere protiv dužnika radi očuvanja i naplate“. Cesionar nema pravo na drugi način raspolagati primljenom tražbinom. On ne bi imao ovlaštenje oprostiti dug, sklopiti nagodbu, niti je prenijeti. Za nesvjesno postupanje u raspolaganju tražbinom mogao bi u određenim slučajevima odgovarati cedentu za štetu. Najvažnija je posljedica ovakvog ugovora da obveza dužnika – cedenta prema vjerovniku – cesionaru prestaje tek kada vjerovnik naplati ustupljenu tražbinu. Za razliku od cesije umjesto ispunjenja kod koje se cedentova obveza gasi trenutkom zaključenja ugovora o cesiji, kod cesije radi naplate cedentova je obveza tek nakon što cesionar naplati ustupljeno na potraživanje od cesusa. Stoga je ovdje cesionar u povoljnijem položaju što se tiče postojanja njegove tražbine prema cedentu, jer sve dotad mu je cedent i dalje dužnik te bi imao pravo i na naplatu od njega.

Kod ovog posebnog oblika cesionar je dužan cedentu vratiti „višak naplaćenog“ koji prelazi iznos cedentova ukupnog duga prema cesionaru. Za razliku od redovite cesije i cesije umjesto ispunjenja, kod cesije radi naplate cesus je uvijek ovlašten svoj dug ispuniti i cedentu.⁹

1.5.3. Cesija zbog osiguranja

Cesija zbog osiguranja postoji kad je ustupanje obavljeno zbog osiguranja neke cesionareve tražbine od cedenta (npr. A ima neku tražbinu od B pa želi tu tražbinu osigurati na taj način da mu B cedira svoju tražbinu od C). Cesionar je dužan brinuti se s pozornošću dobrog gospodarstvenika (odnosno pozornošću dobrog domaćina) o naplati ustupljene tražbine. Nakon ostvarene naplate, koliko mu je potrebno za namirivanje vlastite tražbine od cedenta dužan je ovome predati višak.

Ustupanje zbog naplaćivanja i ustupanje zbog osiguranja nazivaju se fiducijarne cesije. U oba slučaja cesionar nije ovlašten ustupljenu tražbinu dalje otuđivati kao što može kod redovite cesije ili ustupanje umjesto ispunjenja, nego je dužan nakon postignute svrhe cediranja (naplata, osiguranje) prenijeti natrag na cedenta tu istu tražbinu. Ovdje se radi o fiducijarnom odnosu kod kojeg fiducijant prenosi neko pravo na fiducijara i pri tome ugovara da nakon postizanja određenog cilja fiducijar ponovno prenese to isto pravo natrag na fiducijanta. Kod fiducijarne cesije radi se o dva ugovora; ugovor o cesiji i ugovor o fiduciji, tj. ugovoru o ograničenju gospodarskog učinka ustupanja i vraćanju ustupljene tražbine poslije postizanja konačnog cilja.

Cesija zbog osiguranja je cesija kod koje cesionar, kao cedentov vjerovnik, prima od cedenta njegovu tražbinu prema cesusu samo radi osiguranja svoje tražbine prema cedentu. Ugovorom o cesiji trebaju se odrediti uvjeti pod kojima vjerovnik ima pravo tražiti izvršenje ustupljene tražbine, a to je, u pravilu, slučaj ako dužnik o dospjeću ne

9) Naknadu za ustupljenu tražbinu postoji ne samo u slučaju kada je došlo do plaćanja novčane naknade već i u slučaju ako nema plaćanja, ali je cesijom cedent namirio svoju obvezu prema svom vjerovniku – cesionaru, tada naknadu predstavlja iznos tražbine cesionara prema cedentu. Vidi u F. Amon, M. Pavlović, N. Šimunović, K. Vranar: Mjenica i zadužnica i ostali načini podmirenja obveza, TEB, Poslovno savjetovanje d.o.o. Zagreb, 2006. str. 248

ispuni svoju obvezu. Tada će se vjerovnik naplatiti iz ustupljene tražbine. Ako naplati više od onoga koliko iznosi njegova tražbina od cedenta, ovome treba predati višak. Ovakva se cesija koristi kod npr. kreditnih poslova, pri čemu se povrat kredita osigurava zalaganjem neke tražbine primatelja kredita a založno pravo zasnovat će se upravo ustupanjem radi osiguranja. Može se koristiti i za osiguranje tražbina i drugih poslovnih odnosa. Cesionar je s pozornošću dobroga gospodarstvenika dužan starati se o naplati duga od cesusa (npr. da utuži prije zastare, da pravilno utuži kamatu, troškove i dr.) a ne može tražbinu otuđivati, mijenjati ili oprostiti. Nakon zadržavanja iznosa potrebnog za vlastite tražbine prema cedentu dužan je cedentu isplatiti sav „višak“.

BMT Ako dužnik – cedent nije ispunio svoju obvezu prema cesionaru, ovaj će se naplatiti iz prenijete mu tražbine, ali ako je dužnik ispunio svoju obvezu, razlog osiguranja prestaje, pa je cesionar dužan tražbinu vratiti cedentu povratnom cesijom.

Cesija radi osiguranja ali i cesija radi naplate smatraju se u pravnoj teoriji tzv. fiducijarnim cesijama, kojima nije svrha podmirivanja cedentova duga cesionaru odmah zaključivanjem ugovora o cesiji (nakon čega se cesionar izlaže riziku), nego im je svrha osiguranje cesionarova potraživanja te naplata duga od cesusa a radi podmirjenja cedentova duga, pod neposrednom pozornošću samog cesionara kao vjerovnika. Polazi se od pretpostavke da će vjerovnik – cesionar savjesnije poduzimati pravne radnje nego sam cedent koji zna da će, odmah nakon naplate duga od cesusa, primljeni iznos morati proslijediti cedentu radi podmirivanja svog duga. Također, prednost je ovih oblika cesija u tome da će vjerovnik – cesionar zadržati potraživanje prema cedentu, pa se njegov rizik nenaplate bitno umanjuje a vjerojatno je i to da će cesionar, prigodom ustupa, dobro razmotriti bonitet cesusa i osnovanost cedentove troškove prema cesusu kako se ne bi neracionalno izlagao riziku naknade parničkih troškova.

1.5.4 Faktoring (globalna) cesija

ZOO ne govori o ovakvoj vrsti cesije, ali se ona može podvesti pod opće odredbe o cesiji. Poslovna praksa sve šire primjenjuje ovaj institut a poznaje je i sudska praksa.

Faktoring poslovi i u domaćem i međunarodnom prometu su mehanizam financiranja kojim se organizacije koje se bave tim poslovima (faktori ili faktoring organizacije) ugovorom obvezuju da će preuzeti potraživanje svog klijenta (proizvođača, trgovca), koji potraživanje ima prema trećoj osobi. To je u osnovi pravni posao kojim se potraživanja faktoring vjerovnika iz ugovora o isporuci robe ili usluga ustupaju specijaliziranoj instituciji (najčešće banke) koja preuzima rizik naplate klijentova dužnika.

Iz navedenog proizlazi:

- da se radi o cesiji (ustupanju) svih klijentovih potraživanja faktora;
- da je funkcija faktoringa financiranje, osiguranje naplate i upravljanje potraživanjima.

Posebnost faktoring cesije je da se uvijek radi o ustupanju svih budućih potraživanja a kod redovite cesije radi se o dospijeću i pojedinačnim potraživanjem.

Faktoring je suvremeni način financiranja društava prodajom kratkoročnih nedospjelih potraživanja. Faktori (banke ili druge financijske institucije) otupljuju kratkoročna potraživanja koja društva imaju od svojih kupaca – dužnika temeljem dokumenata kojima se dokazuje postojanje kratkoročnih potraživanja (fakture, otpremni listovi, carinske deklaracije).

Funkcioniranje faktoringa:

- prodavatelj proda i isporuči robu kupcu – dužniku i ispostavi mu fakturu;
- prodavatelj ustupa potraživanje faktora uz kupnju fakture i ostale dokumente kojima dokazuje postojanje potraživanja;
- faktor izvješćuje kupca – dužnika o ustupljenom potraživanju (cesiji);
- faktor može već u vrlo kratkom roku od ustupanja potraživanja temeljem potpisane ugovorne dokumentacije isplatiti na račun prodavatelja dio (obično 70% – 90%) vrijednosti fakture, umanjenu za faktoring naknadu;
- po dospelju potraživanja dužnik plaća fakturu na račun faktora;
- nakon naplate fakture faktor isplaćuje razliku sredstava i visini (10 – 30%) umanjeno za faktoring kamatu obračunatu na visinu isplaćenog avansa.

2. PRAVO NA ZATEZNU KAMATU

- A) S obzirom da redovita cesija ima za posljedicu ustup cjelokupne tražbine cesionaru, cesionar je danom zaključenja ugovora o cesiji primio i pravo na naplatu glavnice cesusova duga, ali i pravo na naplatu zatezne kamate. Zatezna kamata, koja teče od dana ustupa do dana naplate duga od cesusa (tzv. buduća kamata) svakako pripada cesionaru. Zatezna kamata koja je dospjela do dana ustupa potraživanja (tzv. dospjela kamata), po oborivoj zakonskoj presumpciji, također pripada cesionaru, ali samo ako nije drukčije ugovoreno između cedenta i cesionara i to bilo samim ugovorom o cesiji ili, što je vjerojatnije i češće, posebnim ugovorom između tih stranaka kojim su regulirana njihova uzajamna prava i obveze u njihovoj ukupnosti, a slijedom kojega je i radi njegove realizacije zaključen i ugovor o cesiji. Stoga, a ukoliko je tako ugovoreno, tzv. dospjela zatezna kamata pripadala bi cedentu. Ako, pak, ništa nije posebno ugovoreno, pozivom na odredbe, treba smatrati da je ugovorom o cesiji cesionar primio i ustupljenu tražbinu (s pravom na naplatu tzv. buduće kamate), ali i da je također pritom primio i pravo naplate tzv. dospjele kamate.
- B) Kod cesije umjesto ispunjenja, kod koje cedent ustupom tražbine prema cesusu ispunjava svoj dug prema cesionaru, koji ustup stupa na snagu danom zaključenja ugovora o cesiji, moramo razlikovati dvije vrste zateznih kamata, sve radi potpunijeg definiranja prava na kamatu te odgovarajuće primjene zakonskih odredaba o kamatama.
- 1) Zatezna kamata koja teče na cesusov dug prema cedentu, koji dug je, a nakon spoznaje za ugovor o cesiji, cesus dužan ispuniti cesionaru kao svom novom vjerovniku. Cesusov dug se sastoji od glavnice duga, ali, eventualno, i od zatezne kamate zbog zakašnjenja u ispunjenju duga i to prema cedentu (do ustupa) ili/i cesionaru (nakon ustupa). Zatezna kamata ustupa tražbinu koja teče nakon ustupa (tzv. buduća kamata), kako je rečeno, pripada cesionaru, a također mu, ako nije drukčije ugovoreno, pripada ranije dospjela kamata. Ukoliko je ugovoreno da dospjela kamata pripada cedentu, pa tada ne važi presumpcija iz, postavlja se pitanje obračunavanja i uračunavanja te kamate u obračun ispunjenja cedentove obveze prema cesionaru.

Naime, dospjela kamata, obračunata od dana dospijeca do dana ustupa (dan ugovora o cesiji), ima određenu financijsku vrijednost, pa nema razloga da se za taj iznos ne umanjuje ukupna cedentova obveza prema cesionaru, a zbog koje je ustup uopće i bio izvršen. Naravno, ovo „obračunavanje“ dolazi u obzir samo onda kada između cedenta i cesionara dođe do spora glede pitanja koji dio cedentova duga nije namiren¹⁰. Dodatni uvjet za pristupanje ovom obračunu jest okolnost da se na takvo obračunavanje cedent, u sporu, uopće i poziva. Naprotiv, ukoliko su cedent i cesionar izričito ili prešutno suglasni u pitanju koji iznos cedentova duga (glavnice i dospjele zetezne kamate) jest namiren cesijom, odnosno koji dio duga je cedent i nakon ustupa dužan podmiriti cesionaru, ovo pitanje postaje bespredmetno.

2) Pored zatezne kamate, koja teče na cesusov dug, potrebno je, dakle, istaknuti i zateznu kamatu koja teče na cedentov dug prema cesionaru. Ova kamata teče od dospeljeca cedentove obveze pa do naplate, zbog koje naplate je cedent i ustupio svoje potraživanje cesionaru. Ukoliko iz ugovora o cesiji ili drugog ugovora koji regulira ukupnost uzajamnih obveza cedenta i cesionara proizlazi da se konkretnom cesijom cedentov dug podmiruje u cijelosti (glavnica i kamata), obveza cedenta je ugovorom o cesiji ugašena u cijelosti. Međutim, ukoliko tako nije ugovoreno, niti bi tako proizlazilo iz tumačenja ugovora i prave volje stranaka, ugovorom o cesiji (koji, naravno, glasi na određeni iznos) ne gasi se ukupna obveza cedenta, već se gasi onaj dio cedentova duga koji predstavlja razliku između njegova ukupnog duga (glavnica sa zateznom kamatom dospeljom do dana ustupa) i iznosa ustupljene tražbine (glavnica cesusova duga, s do ustupa dospeljom kamatom).¹¹

Taj iznos razlike, obračunate na dan ustupa, može predstavljati novoobračunatu glavicu duga cedenta prema cesusu na koju teče zatezna kamata do dana naplate, sve nezavisno od pravne sudbine same cesije. Valja stoga naglasiti da se posebne odredbe o kamatama sadržane u glavi VI., odjeljak 1. ZOO-a, kojima se regulira institut cesije, ni na koji način ne primjenjuju na obračun i pravnu sudbinu zatezne kamate na koju cesionar ima pravo glede dinamike naplate njegove tražbine prema cedentu, već se ova kamata može razmatrati samo u kontekstu općih odredaba o zateznim kamatama.

U svezi s problematikom naplate tzv. buduće zatezne kamate na cesusov dug, koja kamata teče od dana cesije pa do dana naplate tražbine od cesusa, postavlja se pitanje, pa i u sudskoj praksi, ima li cesionar pravo ovu buduću zateznu kamatu potraživati od cesusa ili je, pak, ovlašten potraživati od cedenta.

Konkretna kamata je vrlo interesantna u slučaju kada cesus određenoga dana, ali sa zakašnjenjem, dug cesionaru ne podmiri novčanom uplatom u određenom iznosu nego npr. kompenzacijom na određeni dan i u određenom iznosu. Ovaj članak zastupa stav da cesionar ni u kom slučaju nema pravo tzv. buduću zateznu kamatu, koja je na cesusov dug tekla od dana ustupa do dana naplate, potraživati od cedenta. Ovo stoga što je cedent svoje potraživanje ustupio cesionaru u cijelosti te je time njegova obveza, u visini ustupljene tražbine, danom

10) Čl. 313. ZOO-a

11) Ibidem

zaključenja ugovora i prestala. Također, cesionar ima pravo i na tzv. dospjelu zateznu kamatu na cesusov dug dospjelu do ustupa, osim ako je ugovoreno da ona pripada cedentu.

Međutim, nevezano za sudbinu kamata u odnosu na naplatu ustupljene mu tražbine prema cesusu, cesionar ima pravo i na naplatu ostatka svoje ranije tražbine prema cedentu (u onom dijelu u kojem ona nije podmirena cesijom) pa tako i zatezne kamate proizlazeće iz „ostatka“ tog cedentova duga. U takvom slučaju, a ukoliko bi se cedent pozivao na okolnost da je cesionaru ustupio i glavnicu duga prema cesusu (i njoj pripadajuću tzv. buduću zateznu kamatu), ali i tzv. dospjelu zateznu kamatu na cesusov dug, valjalo bi smatrati opravdanim umanjeње cedentova duga prema cesionaru i za iznos vrijednosti ustupljene mu dospjele zatezne kamate na cesusov dug. Naime, nepravilno bi bilo smatrati da je cedentov dug nakon ustupa (dakle u visini „razlike“) isti, a da je cesionar ustupom¹² stekao pravo na obogaćenje u iznosu vrijednosti zatezne kamate dospjele do dana ustupa, koja je teretila cesusa i koju je cesionar od cesusa i naplatio. Naglašava se, međutim, da ovaj „obračun“ ima opravdanja samo u slučaju spora između cedenta i cesionara i, nadalje, samo u slučaju da se cedent, pa i onda kada nije bilo posebno ugovoreno da tzv. dospjela kamata na cesusov dug pripada njemu, na takvo što poziva.

Naime, u konkurenciji stavova da cedent ima pravo isticanja ovog prigovora (uračunavanja naplaćene dospjele zatezne kamate na cesusov dug u obračun cedentova duga prema cesionaru) uvijek, odnosno da na to ima pravo samo u slučaju da je ugovorom pravo naplate te dospjele kamate zadržao za sebe, oportuniје je zaključiti da on ima pravo na takav obračun uvijek. Ovo stoga što čl. 437. st. 3. doista propisuje presumpciju da je s glavnim potraživanjem ustupljena i tzv. dospjela kamata, ali bi trebalo tumačiti da je time cesionar stekao pravo da, isključivo radi jednostavnosti naplate ukupnog cesusova duga, naplati i tu kamatu. Međutim, činjenica da je cedent ustupio cesionaru ukupnu tražbinu prema cesusu (i glavnicu i dospjelu kamatu), ne daje pravo cesionaru na neopravdano obogaćenje tom kamatom, već, naprotiv, cedent koji je ustupio i tu kamatu ima pravo zahtijevati da se vrijednost i te kamate uračuna u njegovo ispunjenje duga prema cedentu.

- C) Kod cesije radi naplate kao i kod cesije zbog osiguranja, dakle kod tzv. fiducijarnih cesija, pitanje zatezne kamate nije dvojbeno s obzirom na to da se obveza cedenta gasi tak onda kada je cesionar naplatio dug od cesusa. Slijedom toga, cesionar će, u oba slučaja, imati pravo od cedenta potraživati ne samo nenaplaćeni dio zatezne kamate (koja teče od dospijeća duga ranijem ovlašteniku cedentu, pa do isplate novom ovlašteniku cesionaru) nego, naravno, i nenaplaćeni dio glavnice, s time da će imati pravo naplaćeni iznos smatrati naplatom duga po redosljedu trošak, pa kamata, pa tek onda glavnica¹³. Slijedom navedenoga, a ukoliko od cesusa nije naplaćen iznos dostatan za podmirenje cjelokupnog cedentova duga, cesionar će s danom naplate duga od cesusa imati pravo obračunati dug slijedom odredbe članka 313. ZOO te od toga dana nadalje potraživati od cedenta nenamireni iznos glavnice sa zateznom kamatom koja teče od dana tog obračuna (dana naplate od cesusa) pa do naplate od cedenta.

12) Presumpcijom iz čl. 437. st. 3. ZOO-a

13) Čl. 313. ZOO-a

ZAKLJUČAK

Cesija ili ustup tražbine je prijenos otudivog potraživanja s dosadašnjeg vjerovnika (cedenta) na novog vjerovnika (cesionara), pri čemu dužnik (cesus) i tražbina ostaju nepromijenjeni. Otudivo potraživanje je ono čiji prijenos nije zabranjen zakonom, koji nije strogo osobne naravi ili koji se po svojoj naravi ne protivi prenošenju na drugoga. Cesija ima tri moguće pravne osnove – ugovor, zakon i odluka suda ili drugog državnog tijela, pri čemu je najčešća ugovorna (dragovoljna) cesija.

Kod ugovora o cesiji pojavljuju se tri subjekta, iako je riječ o dvostranopravnom poslu. Za ustup tražbina nije potreban pristanak dužnika, no ustup neće imati učinak prema dužniku ako su dužnik i vjerovnik ugovorili da vjerovnik neće moći prenijeti tražbinu na novog vjerovnika ili je neće moći prenijeti bez pristanka dužnika. Zakon obavezuje vjerovnika koji ustupa tražbinu da, bez obzira što za ustup nije potreban pristanak dužnika, obavijesti dužnika o prijenosu tražbine. Ako dođe do ispunjenja tražbine dosadašnjem vjerovniku (koji je ustupio tražbinu) a prije nego je dužnik bio obaviješten o ustupanju, dužnik se smatra oslobođenim obveze, ali samo ako nije znao za ustupanje. Ako je dužnik pak znao za ustupanje bez obzira što obavijesti nije bilo, a ispunio je obvezu vjerovniku koji je ustupio tražbinu – smatra se da obveza i dalje postoji i on ju je dužan ispuniti. Za odnos između dosadašnjeg i novog vjerovnika bitno je je li cesija bila naplatna ili besplatna. Naime, kod naplatne cesije dosadašnji vjerovnik uvijek odgovara za postojanje tražbine (veritet) a za naplativost tražbine (bonitet) ne odgovara, već se ta odgovornost mora izričito ugovoriti. Kod besplatne cesije dosadašnji vjerovnik ne odgovara ni za veritet ni za bonitet.

Posebni slučajevi ustupa tražbine su:

- ustupanje umjesto ispunjenja; kada dužnik umjesto ispunjenja obveze ustupi vjerovniku svoju tražbinu (tražbinu koju on ima prema svom dužniku) cijelu ili dio tražbine – dužnikova obveza se gasi do iznosa ustupljene tražbine;
- ustupanje radi ispunjenja; kada dužnik radi ispunjenja obveze ustupi vjerovniku svoju tražbinu – dužnikova obveza se gasi, tj. smanjuje, kada vjerovnik naplati ustupljenu tražbinu. Dužnik za ustupljenu tražbinu može valjano ispuniti svoju obvezu i dosadašnjem vjerovniku, čak i kada je obaviješten o ustupu;
- ustup radi osiguranja; kada je ustupanje učinjeno radi osiguranja neke tražbine novog vjerovnika prema dosadašnjem vjerovniku. Novi vjerovnik dužan je skrbiti o naplati ustupljene tražbine pozornošću dobrog gospodarstvenika a nakon naplate zadržava koliko je potrebno radi namirenja vlastite tražbine te višak predaje ustupitelju.

Zatezna kamata koja teče od dana ustupa do dana naplate duga od cesusa (tzv. buduća kamata) pripada cesionaru. Zatezna kamata koja je dospjela do dana ustupa potraživanja (tzv. dospjela kamata) također pripada cesionaru, ali samo ako nije drukčije ugovoreno između cedenta i cesionara i to bilo samim ugovorom o cesiji ili posebnim ugovorom.

Literatura

1. F. Amon, M. Pavlović, N. Šimunec, K. Vranar, Mjenica i zadužnica i ostali načini podmirenja obveza, TEB, Poslovno savjetovanje d.o.o. Zagreb, 2006.
2. V. Cigoj, Obligacije, Sistem splošnega obligacijskoga prava v teoriji, sodstvo in primerjalnom pravu, Ljubljana, 1974.
3. V. Gorenc, Trgovačko pravo-ugovori, Školska knjiga Zagreb, 1997.
4. Članak „Ustupanje potraživanja (cesije) kao sredstvo podmirenja duga“, V. Gorenc, „Pravo i porezi“ broj 11 / 2000.
5. B. Lukšić, Trgovačko pravo, Ekonomski fakultet Split, 2003.
6. J. Rosenbererg, Bankarski poslovi i instrumenti plaćanja i kreditiranju u knjizi „Obvezno pravo“ Zagreb, 1978.
7. B. Vizner, Komentar zakona o obveznim odnosima, Opći dio, 1978. godine, Tiskara Rijeka

CESSION WITH SPECIAL REFERENCE ON THE RIGHT ON INTEREST ON ARREARS

Summary

Cession or assignment is a transfer of alienable claim from previous obligee (ceder) to a new obligee (assignee) but the obliger (cession debtor) and a claim are still the same. Possible legal bases of cession are contract, law and judicial decision. Each cession is accessory legal action to which some general action precedes, so the reasons of ceding can be very different, for example payment of a debt, buying, bestowal, ceding for deposit etc. Although the cession is bilateral legal action, there are three main relations and three subjects: relation ceder-debtor, relation assignee-debtor and relation ceder-assignee. The relations depend on either cession is recoverable or irrecoverable. Apart from usual cession there are special forms of cession. Cession is very common contract in business practice of legal subjects. Varied contracts of cession occur very often in jurisprudence and litigations for payment in which litigants verify whether actionable obligations are paid or not.

Key words: cession, ceder, assignee, cession debtor